

МАМИКІНА А. І.

(ПНПУ імені К. Д. Ушинського, м. Одеса)

**ДІАЛОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК МЕТОД
СТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ІНТЕРПРЕТАЦІЇ В МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОМУ
ПРОЦЕСІ**

Згідно з Державною національною програмою «Освіта» (Україна ХХІ століття), зміст сучасної вищої педагогічної освіти має бути спрямован на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної і професійної підготовки фахівців та всебічний розвиток особистості. Такі вимоги до підготовки фахівців в галузі музично-педагогічної освіти обумовлюють пошук та уточнення форм та методів формування універсального викладача музики. Остатній повинен не тільки володіти комплексом теоретичних та практичних методів навчання, але й бути здатним до самовиховання та самовдосконалення.

Сучасний викладач музичного мистецтва в школі має бути зорієнтованим на публічно-освітні виступи перед школярами, що потребує використання різноманітних видів музично-виконавського спілкування з дітьми. Одним з шляхів ефективності вирішення цих завдань є створення атмосфери співтворчості між викладачем та студентом на заняттях з основного музичного інструменту. Створення такої атмосфери сприяє покращенню якості фахового навчання, розвитку професійної майстерності. Відомий піаніст-педагог Г.Г.Нейгауз вважав головним завданням педагога зробити якомога скоріше так, щоб бути зайвим учню, акцентуючи увагу на необхідність розвитку самостійності мислення студентів, використання методів роботи, які ініціюють процеси пізнання і самопізнання [3]. Такий підхід в музичній педагогіці отримав актуалізації як метод діалогічного спілкування, який бере своє походження від концепції діалогу культур М.Бахтіна [1]. Слід зазначити, що ця концепція побудована на розумінні Іншого, яким можуть бути як інша особистість (діалог з

іншою людиною; діалог з героєм художнього твору, з автором цього твору; діалог власного Его і Альтер-Его), так і інша культура зі своїми художньо-естетичними ознаками, традиціями, художньо-естетичним змістом. І головною умовою діалогічного спілкування виступає відношення до Іншого як до Цінності, діалог з яким є не проявом суперечностей, а процесом взаємодії свідомостей, що зберігають свою самостійність та індивідуальність [4].

В музичній педагогіці концепція діалогу культур отримала наукового визначення як метод діалогічного спілкування в музично-педагогічному процесі (О.Рудницька, О.Олексюк, Г.Щербакова). В цьому контексті Іншим виступає автор музичного твору, музичний текст з його художньо-образним змістом, особистість студента-музиканта та музиканта-педагога. Одже, в музично-педагогічному процесі відбувається складна діалогічна взаємодія: композитор - музичний твір - музикант-педагог - студент. Особливої уваги заслуговує діалогічне спілкування викладача зі студентом. Адже індивідуальні заняття, які побудовані на засадах поваги і врахування індивідуальності, "неповторності" кожного студента (при відсутності авторитаризму) та відбуваються в процесі співтворчості, є психологічною основою спільної творчої художньо-педагогічної інтерпретації. О.Ляшенко визначає останню як комплекс різних типів інтерпретацій, таких як музикознавча, виконавська, художньо-образна, вербально-змістовна, візуально-асоціативна, інтегральна та акторська [2]. Саме використання такого спектру різних синтезованих типів інтерпретацій в межах осягнення музичного твору дають можливість розвинути рамки художнього сприйняття, асоціативного мислення, творчої уяви та обумовлюють можливість успішної професійної самореалізації майбутнього фахівця.

Діалогічне спілкування в музично-педагогічному процесі здійснюється під час спільного обговорення варіантів інтерпретації, визначенні задуму композитора, в процесі пошуку засобів музичної виразності, жанрово-

стилістичних особливостей, доцільних і ефективних форм та методів роботи над музичним твором.

Діалогічному спілкуванню сприяє й форма публічних занять. Останню використовували у власній практиці багато видатних педагогів минулого (Ф.Ліст, А. Рубінштейн, Г.Нейгауз). Така форма стимулює студента до більш глибокого аналізу твору, особистісних суджень, мобілізації творчих сил та підготовлює до концертного виступу. Адже відкриті заняття тренують естрадну витримку, яка необхідна майбутньому вчителю музики не тільки як солісту-виконавцю, концертмейстеру, але й як учителю, лектору-просвітителю.

Продуктивними для розвитку діалогічного спілкування є публічні конкурси-виступи певної жанрової спрямованості серед студентів одного курсу з послідовним відкритим обговорюванням стилістичної відповідності, емоційності, виразності виконання, звукової якості, технічної досконалості, переваг і недоліків кожного студента. Звичайно, розподіл студентів за трьома групами відбувається відповідно до рівня фортепіанної підготовки. Це активізує розумову діяльність, збагачує слуховий та виконавський досвід студентів. Така форма роботи дозволяє розвивати вміння художньо-педагогічної інтерпретації, так як передбачає окрім, власне, музичної інтерпретації, музикознавчий та художньо-образний аналіз, елементи вербально-змістовної та акторської інтерпретації.

Отже, на нашу думку, діалогічне спілкування є ефективним методом створення художньо-педагогічної інтерпретації в музично-педагогічному процесі.

Література

1. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / Сост. С. Г. Бочаров, примеч. С. С. Аверинцев и С. Г. Бочаров. М.: Искусство, 1979. 423 с.

2. Ляшенко О. Д. Художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору в професійній підготовці майбутніх учителів музики: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / О. Д. Ляшенко. - К., 2001. - 15 с.

3. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры / Нейгауз Г. Г. - М.: Музгиз, 1961. – 320 с.

4. Олексюк О. М. Досвід рефлексії ціннісних компонентів міжсуб'єктної мистецької освіти // Людські цінності і толерантність у сучасному світі: міжконтинентальний діалог інтелектуалів: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., (16 листоп., м. Київ).– Київ, 2011. - С. 66-69.

МАРКІНА К. Ю.

(Криворізький державний педагогічний університет)

СТРУКТУРА ПОЛІХУДОЖНІХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ХОРЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Проблема розвитку творчої особистості гостро стояла перед суспільством в усі часи. Людина, яка володіє нестандартним мисленням, прагне до саморозвитку та самоосвіти, здатна сприймати весь обсяг культурної інформації у життєвій ситуації, що стрімко змінюється. Шляхи розвитку творчих здібностей особистості призводять до розуміння того, що однією із форм вирішення цієї проблеми є формування поліхудожніх умінь засобами хореографічного мистецтва.

Проблемі формування поліхудожніх умінь, їх структури, сутності комплексного підходу до взаємодії мистецтв присвячені праці таких авторів, як О. Апраксіна, О. Дронова, Л. Масол, О.Отич, Е. Печерська, Є. Прасолов, О. Рудницька, Ю. Усов, Б. Юсов, О. Щолокова.

Ідею комплексного впливу мистецтва на розвиток творчої особистості обґрунтували такі відомі педагоги та діячі культури ХХ сторіччя, як Б. М. Неменський, М. Д. Леонтович, П. П. Блонський, С. Т. Шацьких. Ця ідея дістала втілення в роботах Д. Б. Кабалевського, Т. Й. Рейзенкінд.

Поліхудожні уміння формуються за рахунок культуротворчого впливу мистецької діяльності яка базується на інтегративному характері художнього